

ÁDÁM GYÖRGY

(1922 – 2013)

Ádám György emeritus professzor, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a pszichofiziológia úttörője, életének 91-ik évében, 2013. február 3-án csendben eltávozott.

Ádám György Nagyváradon született 1922-ben. Kolozsváron megkezdett egyetemi tanulmányait a budapesti Semmelweis Egyetemen fejezte be. 1949-ben szerzett általános orvosi diplomát. Rövid kórházi gyógyító munka után az egyetem Élettani Intézetébe került, és ettől kezdve egész életét a kutatásnak és az oktatásnak szentelte.

Aspiránsként Leningrádban (ma ismét Szentpétervár) a világhírű Pavlov Intézetben dolgozott 1952-1955 között. Itt szerencséje volt találkozni és együtt kutatni Pavlov egykori tanítványaival. Az itt szerzett tapasztalatok hatására elkötelezte magát a tudattalan, zsigeri ingerek és a magasabb agyműködési folyamatok kölcsönhatásának vizsgálata mellett. Ennek a területnek, a pszichofiziológiának nemzetközi és hazai téren is vezető szakértőjévé vált. Számos egyetemre hívták előadásokat és kurzusokat tartani többek között a Szovjetunióba, az USA-ba és Mexikóba. Több pszichofiziológiai témájú könyvet írt magyar és angol nyelven, utóbbiakat számos neves egyetemen ma is tankönyvként használják.

A Pavlov Intézetből hazatérve lehetősége nyílt egy önálló neurofiziológiai kutatócsoport létrehozására a Semmelweis Egyetemen. 1966-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemre hívták, ahol egy évvel később megalapította az első magyar Összehasonlító Élettani Tanszéket (mai nevén Élettani és Neurobiológiai Tanszék). A tanszék célkitűzése korszerű állatélettani ismeretek nyújtása volt a frissen beindult kutatóbiológus képzés hallgatói számára. Az általa alapított tanszéket 1992-ig vezette, de emeritus professzorként ezután is aktívan kivette részét a doktorandusz hallgatók oktatásából.

A tanszék vezetése mellett, 1972-1978 között hat éven át egyetemünk rektoraként is szolgált. Mindig szívügyének tekintette az oktatást, a biológusképzést. Rektorként két új biológus tanszéket hozott létre, és négy sikeres tudóst hozott az egyetemre, részben az új, részben meglévő tanszékek vezetésére. Jó

érzéssel látta meg a tehetséget az emberekben, mind a négy kiválasztottja később a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett. Részben az ő aktivitásának köszönhetően, a biológus képzés ma Magyarországon, az ELTE-n a leg-sokrétűbb: 12 tanszék oktatja a hallgatókat. Az 1990-es években, amikor az egyetemek kizárólagos felhatalmazást kaptak az újonnan létrehozott és egyetlen tudományos fokozat, a PhD odaítélésére, az elsők között alapította meg „A Viselkedés Neurobiológiája” doktori iskolát. Számos, az idegtudomány területén később jelentős sikereket elérő kutató ebben az iskolában, illetve jogutódjában, az „Idegtudomány és Humánbiológia” programban nyerte el doktori fokozatát.

Ádám György igen fontos szerepet töltött be az egész magyar tudományos közéletben. Az idegtudományok növekvő jelentőségét felismerve, kezdeményezte az önálló Magyar Idegtudományi Társaság létrehozását 1992-ben. Az idegtudományok területén dolgozók korábban a Magyar Élettani Társaság egy szakosztályába tömörültek. Igazgatója volt az MTA Pszichológiai Kutatóintézetének 1970 és 1972 között, és 1994-től választott, majd tiszteletbeli elnöke volt a Magyar Pedagógiai Társaságnak. Képtelenség lenne azonban felsorolni mindazokat a bizottságokat és grémiumokat, amelyekben tagként vagy elnökként szolgált.

Karrierje során számos elismerésben részesült. A Magyar Tudományos Akadémia 1970-ben levelező, 1979-ben rendes tagjává választotta. Akadémiai Díjat kapott 1961-ben, Állami Díjat 1988-ban, Eötvös József Díjat 2002-ben, Széchenyi Díjat 2007-ben, sok egyéb kitüntetés és elismerés mellett.

Ádám György mindig is nagy hangsúlyt helyezett az ismeretterjesztésre. A TIT elnöke volt 1978-1990 között. Tudományos művei mellett az idegtudományt népszerűsítő könyveket is írt. Kimeríthetetlen szellemi energiáját, aktivitását jól mutatja, hogy utolsó könyvét 83 évesen jelentette meg. Az ismeretterjesztésre a televíziót is felhasználta. Tanszéki kollégáival összefogva hatrészes, igen sikeres TV műsort készített „PsyPhy” címmel kedvenc területe a pszichofiziológia népszerűsítésére. Fontosnak tartotta a magyar kifejezések használatát is, egyes fogalmak magyar megfelelőjét saját maga javasolta olyan sikerrel, hogy ezek beépültek a tudományos nyelvünkbe (pl. kiváltott potenciál „evoked potential” helyett, porond „open field” helyett).

Kiemelkedő személyisége örökre nyomot hagyott mindazokban, akik ismerték és dolgozhattak vele.

Nyugodjék békében!

Détári László